

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2013-2014

3 AVRIL 2014

Projet de loi portant assentiment aux Actes internationaux suivants :

1° Protocole portant modification de la Convention du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire, amendée par le Protocole additionnel du 28 janvier 1964 et par le Protocole du 16 novembre 1982, fait à Paris le 12 février 2004;

2° Protocole portant modification de la Convention du 31 janvier 1963 complémentaire à la Convention de Paris du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire, amendée par le Protocole additionnel du 28 janvier 1964 et par le Protocole du 16 novembre 1982, fait à Paris le 12 février 2004

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES ET
DE LA DÉFENSE
PAR
MME DOUIFI

Voir:

Documents du Sénat :

5-2759 - 2013/2014 :

N° 1 : Projet de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2013-2014

3 APRIL 2014

Wetsontwerp houdende instemming met de volgende Internationale Akten :

1° Protocol houdende wijziging van het Verdrag van 29 juli 1960 inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, zoals gewijzigd bij het Aanvullend Protocol van 28 januari 1964 en bij het Protocol van 16 november 1982, gedaan te Parijs op 12 februari 2004;

2° Protocol houdende wijziging van het Verdrag van 31 januari 1963 tot aanvulling van het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 inzake wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, zoals gewijzigd bij het Aanvullend Protocol van 28 januari 1964 en bij het Protocol van 16 november 1982, gedaan te Parijs op 12 februari 2004

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN
VOOR DE LANDSVERDEDIGING
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW DOUIFI

Zie:

Stukken van de Senaat :

5-2759 - 2013/2014 :

Nr. 1 : Wetsontwerp.

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Karl Vanlouwe.**Membres / Leden :**

N-VA	Patrick De Grootte, Bart De Nijn, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen.
PS	Marie Arena, Philippe Mahoux, Olga Zrihen.
MR	Armand De Decker, Dominique Tilmans.
CD&V	Sabine de Bethune, Johan Verstreken.
sp.a	Dalila Douifi, Jan Roegiers.
Open Vld	Jean-Jacques De Gucht.
Vlaams Belang	Anke Van dermeersch.
Ecolo	Benoit Hellings.
cdH	Vanessa Matz.

Suppléants / Plaatsvervangers :

Frank Boogaerts, Huub Broers, Lieve Maes, Elke Sleurs, Wilfried Vandaele.
Hassan Bousetta, Jean-François Istasse, Fatiha Saïdi, Louis Siquet.
Jacques Brotchi, Christine Defraigne, Richard Miller.
Cindy Franssen, Etienne Schouppe, Els Van Hoof.
Bert Anciaux, Fatma Pehlivan, Fauzaya Talhaoui.
Nele Lijnen, Yoenis Vastervendts.
Yves Buysse, Bart Laeremans.
Zakia Khattabi, Jacky Morael.
André du Bus de Warnaffe, Bertin Mampaka Mankamba.

I. INTRODUCTION

La commission a examiné le projet de loi qui fait l'objet du présent rapport lors de ses réunions des 1er et 3 avril 2014.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU REPRÉSENTANT DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, DU COMMERCE EXTÉRIEUR ET DES AFFAIRES EUROPÉENNES

Le projet de loi à l'examen vise à procéder à une modernisation fondamentale du droit de la responsabilité civile nucléaire, avec la ratification des Protocoles modificatifs des deux Conventions internationales pertinentes en la matière, à savoir la Convention de Paris du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire et la Convention de Bruxelles du 31 janvier 1963, complémentaire à la Convention de Paris du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.

Les modifications qui s'ensuivent dans la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire font l'objet d'un projet de loi distinct, qui relève de la procédure visée à l'article 78 de la Constitution.

Il apporte ainsi une réponse plus complète aux débats suscités par l'accident de Fukushima, après le relèvement du montant de la responsabilité des exploitants à 1,2 milliard d'euros au 1er janvier 2012, par la loi du 13 novembre 2011 modifiant la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.

Les Protocoles de 2004 apportent les modifications suivantes :

1. dans la Convention de Paris :

En ce qui concerne la Convention de Paris, qui constitue le socle du régime de responsabilité civile nucléaire dans la plupart des pays d'Europe occidentale, il faut retenir les éléments suivants :

— l'élargissement de la liste des installations couvertes aux installations destinées au stockage définitif;

— une extension de la définition du dommage nucléaire aux dommages à l'environnement (dans certaines limites) et aux mesures préventives (*idem*);

— une extension du champ d'application géographique, entres autres au bénéfice des victimes dans des

I. INLEIDING

De commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 1 en 3 april 2014.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE VERTEGENWOORDIGER VAN DE VICE-EERSTEMINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN EUROPESE ZAKEN

Dit wetsontwerp beoogt een fundamentele modernisering van het nucleaire wettelijke aansprakelijkheidsrecht met de bekrachtiging van de Protocollen tot wijziging van de twee relevante internationale verdragen, zijnde het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 inzake de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie en het Verdrag van Brussel van 31 januari 1963 tot aanvulling van het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 inzake de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie.

De daaruit voortvloeiende wijzigingen van de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, zullen ingevoerd worden door een afzonderlijke wet, vallende onder de procedure van artikel 78 van de Grondwet.

Aldus biedt het een vollediger antwoord op de debatten gevoerd naar aanleiding van de kernramp in Fukushima, na de verhoging van het aansprakelijkheidsbedrag van de exploitanten tot 1,2 miljard euro op 1 januari 2012 ingevolge de wet van 13 november 2011 tot wijziging van de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie.

De Protocollen van 2004 brengen de volgende wijzigingen aan :

1. in het Verdrag van Parijs :

Wat het Verdrag van Parijs betreft, dat in de meeste West-Europese landen de basis vormt van het stelsel van nucleaire wettelijke aansprakelijkheid, moet het volgende worden onthouden :

— een uitbreiding van de bedoelde installaties met de installaties voor definitieve opslag;

— een uitbreiding van de definitie van nucleaire schade naar milieuschade (binnen bepaalde grenzen) en naar preventieve maatregelen (*idem*);

— een uitbreiding van het geografisch toepassingsgebied, onder andere ten gunste van de slachtoffers in

États, même non contractants, dépourvus d'installations nucléaires;

- le choix de l'euro comme unité de compte;
- le relèvement du montant relatif à la responsabilité civile de l'exploitant, qui passe ainsi à 700 millions d'euros minimum. Ce montant a déjà été porté à 1,2 milliard d'euros au 1er janvier 2012, en vertu de la loi du 13 novembre 2011;
- le relèvement des montants minima jusqu'à 70 millions d'euros pour les installations dites « à faible risque » et jusqu'à 80 millions d'euros pour les transports;
- un allongement à trente ans du délai de prescription des actions en indemnisation pour les dommages corporels (au lieu de dix ans);
- la suppression de la faculté d'exclure les catastrophes naturelles;
- l'obligation de prévoir un for unique.

Plusieurs de ces modifications figurent déjà dans la loi belge du 22 juillet 1985 (c'est le cas, par exemple, pour la couverture des catastrophes naturelles, l'existence d'un for unique ou la prescription trentenaire). L'entrée en vigueur des Protocoles obligera toutes les Parties à respecter les conditions précitées. Cette entrée en vigueur est elle-même subordonnée au dépôt simultané de l'acte de ratification par toutes les Parties à la Convention de Paris qui sont membres également de l'Union européenne.

2. dans la Convention complémentaire de Bruxelles :

En ce qui concerne la Convention Complémentaire de Bruxelles, qui prévoit un régime de couverture supplémentaire constituée de fonds publics si l'assurance de l'exploitant s'avère insuffisante, on retiendra les points suivants :

- le relèvement de la deuxième tranche à charge de l'État de l'installation qui est à l'origine du dommage, qui passe ainsi à 500 millions d'euros (pour la Belgique, cette tranche sera absorbée par celle de l'exploitant, dès lors qu'elle est portée à 1,2 milliard d'euros par la loi du 13 novembre 2011);
- le relèvement de la troisième tranche, internationale, qui passe de 125 millions DTS à 300 millions d'euros;
- une formule pour les contributions à la tranche internationale, qui attribue une pondération supérieure au critère de la puissance thermique nucléaire installée par rapport au PIB (65 %/35 %), contre 50 %/50 %;
- la possibilité de relever la tranche internationale si des nouvelles Parties ratifient la Convention, alors

Staten, zelfs niet-verdragsluitende Staten, die niet over kerninstallaties beschikken;

- de keuze voor de euro als rekeneenheid;
- een verhoging van de wettelijke aansprakelijkheid van de exploitant tot ten minste 700 miljoen euro. Dat bedrag werd op 1 januari 2012 reeds opgetrokken tot 1,2 miljard euro krachtens voornoemde wet van 13 november 2011;
- een verhoging van de minimumbedragen tot 70 miljoen euro voor de installaties die als « beperkt risicodragend » worden beschouwd en tot 80 miljoen euro voor transporten;
- een verlenging van de verjaringstermijn tot dertig jaar voor vorderingen tot vergoeding van lichamelijke schade (in plaats van tien jaar);
- de schrapping van de mogelijkheid om natuurrampen uit te sluiten;
- de verplichting te voorzien in één enkel forum.

Enkele van deze wijzigingen zijn reeds opgenomen in de Belgische wet van 22 juli 1985 (bijvoorbeeld de dekking van natuurrampen, één enkel forum of de verjaringstermijn van dertig jaar). Door de inwerkingtreding van de Protocollen worden alle Partijen verplicht de voornoemde voorwaarden na te leven. Deze inwerkingtreding is zelf onderworpen aan de gelijktijdige neerlegging van de akte van bekrachtiging door alle Partijen bij het Verdrag van Parijs die ook lid zijn van de Europese Unie.

2. in het Aanvullend Verdrag van Brussel :

Wat het aanvullend Verdrag van Brussel betreft, waarin een stelsel voor bijkomende dekking op basis van openbare middelen wordt voorzien indien de verzekering van de exploitant onvoldoende blijkt, moet het volgende worden aangestipt :

- de verhoging van de tweede schijf ten laste van de Staat van de installatie die aan de oorsprong ligt van de schade tot 500 miljoen euro (voor België wordt deze schijf opgeslorpt door die van de exploitant, waarbij ze door de voornoemde wet van 13 november 2011 gebracht wordt op 1,2 miljard euro);
- de verhoging van de derde internationale schijf van 125 miljoen BTR tot 300 miljoen euro;
- een formule voor de bijdragen aan de internationale schijf, waarbij een grotere weging wordt toegekend aan het criterium geïnstalleerd nucleair thermisch vermogen ten opzichte van het BBP (65 %/35 %), tegen 50 %/50 %;
- de mogelijkheid tot verhoging van de internationale schijf bij bekrachtiging van het Verdrag door

que précédemment, les nouvelles ratifications se traduisaient par une baisse des contributions jusqu'à une tranche fixe;

— une formule qui permet de tenir davantage compte de la situation des Parties qui ont opté pour la responsabilité civile illimitée (on ne peut donc plus en tirer prétexte pour leur refuser l'intervention des fonds publics lorsque les dommages se montent à 1,2 milliard d'euros).

III. DISCUSSION

Selon M. Hellings, la couverture de 1,2 milliards d'euros à charge de l'exploitant nucléaire qui viendrait à connaître un problème grave semble largement insuffisante. C'est pourquoi l'orateur souhaite qu'une responsabilité civile illimitée soit établie pour les opérateurs nucléaires. Son groupe a déposé des propositions de loi à cet effet. Il faut prévoir une responsabilité subsidiaire de la société mère de l'exploitant et il convient d'étendre la notion insuffisante de dommage nucléaire et enfin prolonger le délai de forclusion en cas d'accident nucléaire pour que la victime puisse intenter une action en justice contre le responsable.

Le 23 janvier 2014, l'intervenant a également déposé la proposition de résolution en vue de l'étude des conséquences financières, sociales et environnementales d'une catastrophe nucléaire (doc. Sénat, n° 5-2464/1).

L'orateur conclut que la réponse donnée par les Protocoles est imparfaite aux dangers qu'on a vu apparaître à Fukushima il y a deux ans.

M. Vanlouwe souligne qu'aux termes du premier Protocole, l'action doit être intentée dans les trois ans qui suivent la date à laquelle la personne lésée a eu connaissance de l'accident nucléaire. Ce délai n'est-il pas trop court ?

M. Mahoux signale qu'il s'agit par ailleurs souvent de nuisances non perceptibles de manière directe qui doivent être signalées dans les trois ans, conformément au nouvel article 8d) du premier Protocole (Convention de Paris).

M. Verstreken demande pourquoi la ratification des Protocoles a pris tellement de temps.

Un État peut-il imposer une indemnisation plus élevée que celle prévue dans les Protocoles ? Pourquoi les pays de l'UE ne sont-ils pas parties à la Convention à l'examen ?

Le représentant du ministre de l'Économie souligne que le montant de 700 millions d'euros est un

bijkomende Partijen, terwijl nieuwe bekrachtigingen voordien leidden tot een daling van de bijdragen tot een vaste schijf;

— een formule waarin meer rekening wordt gehouden met de situatie van de Partijen die een stelsel van onbegrensde wettelijke aansprakelijkheid bieden (aan wie op basis van dit voorwendsel de tegemoetkoming met openbare middelen niet meer geweigerd kan worden wanneer de schade oploopt tot 1,2 miljard euro).

III. BESPREKING

Volgens de heer Hellings lijkt de dekking van 1,2 miljard euro ten laste van de nucleaire exploitant die een ernstig probleem zou kennen, volstrekt ontoereikend. Spreker wenst daarom dat men voor de nucleaire operatoren een onbeperkte wettelijke aansprakelijkheid voorziet. Zijn fractie heeft daartoe wetsvoorstellen ingediend. Er dient te worden voorzien in een aanvullende aansprakelijkheid van de moederverenootschap van de exploitant en het is raadzaam het ontoereikende begrip kernschade uit te breiden. Ten slotte moet men de termijn van verval verlengen voor een kernongeval opdat het slachtoffer bij het gerecht een vordering tegen de verantwoordelijke kan instellen.

Op 23 januari 2014 heeft spreker ook het voorstel van resolutie ingediend met het oog op het bestuderen van de financiële, maatschappelijke en ecologische gevolgen van een nucleaire ramp (stuk Senaat, nr. 5-2464/1).

Spreker besluit dat de Protocollen een onvoldoend antwoord bieden op de gevaren die men twee jaar geleden in Fukushima heeft zien opduiken.

De heer Vanlouwe stipt aan dat volgens het eerste Protocol de vordering binnen de drie jaar moet worden ingesteld nadat de benadeelde kennis heeft gekregen van het nucleaire accident. Is deze termijn niet te kort ?

De heer Mahoux wijst erop dat het overigens vaak gaat om niet rechtstreeks waarneembare schade, die overeenkomstig het nieuwe artikel 8d) van het eerste Protocol (Verdrag van Parijs) binnen de drie jaar moet worden gemeld.

De heer Verstreken vraagt waarom de ratificatie van de Protocollen zo lang geduurd heeft.

Kan een Staat bij wet een hogere schadevergoeding opleggen dan deze voorzien in de Protocollen ? Waarom nemen de EU-landen trouwens niet deel aan dit Verdrag ?

De vertegenwoordiger van de minister van Economie onderstreept dat het bedrag van 700 miljoen euro

minimum et que toutes les parties sont libres de fixer un montant plus élevé ou de prévoir une responsabilité illimitée de l'exploitant. L'Allemagne l'a déjà fait; la Finlande et la Suède le feront également, tout comme la Suisse qui adhèrera ultérieurement à la Convention.

Il règne une certaine confusion entre le délai de prescription et le délai pour déclarer un sinistre et intenter l'action. Le délai de prescription est de dix ans pour les dommages matériels et de trente ans pour les dommages corporels.

Le délai de trois ans ne commence à courir qu'à partir du moment où le dommage est bel et bien constaté. Il risque toutefois d'être plus difficile d'établir un lien de causalité entre ce dommage et l'accident nucléaire, mais cette question relève du domaine de la médecine.

La formule de la responsabilité civile illimitée est une option, facilitée par les nouveaux Protocoles de 2004, pour satisfaire l'Allemagne qui a déjà un régime de responsabilité civile illimitée. Il s'agit toutefois d'une décision politique. Il faut utiliser au maximum les possibilités du marché de l'assurance nucléaire. Celui-ci n'offre en ce moment que 1,2 milliards d'euros. C'est pourquoi ce montant a été retenu dans la loi précitée du 13 novembre 2011.

La responsabilité illimitée est en réalité « limitée » aux avoirs de l'exploitant nucléaire. Si ce dernier ne possède que la centrale nucléaire endommagée, ses avoirs seraient rendus sans valeur par l'accident nucléaire.

L'orateur se réfère à la proposition de loi du 11 décembre 2011 modifiant la loi du 22 juillet 1985 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire (doc. Chambre, n° 53-1941/1). Conformément à cette proposition, les holdings sont tenus responsables des actes de leurs « filiales ». Toutefois, le Conseil d'État a émis de sérieux doutes quant à la licéité de ce système (voir doc. Chambre, n° 53-1941/2). On ne peut retenir une société responsable de plein droit des actes de ses filiales.

M. Vanlouwe souligne que le Roi est habilité à déterminer les mesures de sauvegarde et les mesures de restauration prises en compte en termes de préservation de l'environnement. Or, la compétence de l'environnement a été très largement transférée aux Régions. En l'occurrence, ne crée-t-on pas un excès de compétence ou un conflit de compétence avec les Régions ?

Le représentant du ministre de l'Économie répond que l'État belge reste compétent pour les matières relatives à la Mer du Nord. L'autorité fédérale n'a pas

un minimum is en alle Partijen vrij zijn om een hoger bedrag vast te stellen of een onbeperkte aansprakelijkheid te voorzien in hoofde van de exploitant. Duitsland heeft dit reeds gedaan; Finland en Zweden zullen dit eveneens doen, net zoals Zwitserland dat later partij bij het Verdrag zal worden.

Er is enige verwarring tussen de verjaringstermijn en de termijn om een schadegeval te melden en de vordering aan te vatten. De verjaringstermijn voor de materiële schade bedraagt tien jaar; die voor de lichamelijke schade dertig jaar.

De termijn van drie jaar gaat pas in op het ogenblik waarop de schade goed en wel is vastgesteld. Het dreigt echter moeilijker te zijn een causaal verband aan te tonen tussen die schade en het kernongeval, maar dat is een medisch probleem.

De formule van de onbeperkte wettelijke aansprakelijkheid is een optie die mogelijk werd gemaakt door de nieuwe Protocollen van 2004 om Duitsland, dat al een regeling van onbeperkte wettelijke aansprakelijkheid kent, tevreden te stellen. Dat is echter een politieke beslissing. Men moet maximaal gebruik maken van de mogelijkheden van de markt van de nucleaire verzekeringen. Die biedt momenteel slechts 1,2 miljard euro. Om die reden werd dat bedrag in de vermelde wet van 13 november 2011 opgenomen.

De onbeperkte aansprakelijkheid is in werkelijkheid « beperkt » tot het vermogen van de kernexploitant. Indien die alleen de beschadigde kerncentrale bezit, is zijn vermogen door het kernongeval waardeloos geworden.

Spreker verwijst naar het wetsvoorstel van 11 december 2011 tot wijziging van de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie (stuk Kamer, nr. 53-1941/1). Overeenkomstig dat voorstel worden de holdings aansprakelijk gesteld voor de handelingen van hun « dochters ». De Raad van State heeft echter ernstige twijfel geuit over de toelaatbaarheid van dat systeem (zie stuk Kamer nr. 53-1941/2). Men kan een vennootschap niet van rechtswege aansprakelijk stellen voor de handelingen van haar filialen.

De heer Vanlouwe stipt aan dat de Koning gemachtigd wordt om te bepalen welke preventieve en herstelmaatregelen voor het leefmilieu in rekening worden gebracht. Leefmilieu is echter een bevoegdheid die grotendeels is overgedragen aan de Gewesten. Ontstaat er op deze wijze geen bevoegdheidsoverschrijding of bevoegdheidsconflict met de Gewesten ?

De vertegenwoordiger van de minister van Economie antwoordt dat de Belgische Staat bevoegd blijft voor aangelegenheden betreffende de Noordzee. Het is

l'intention de s'immiscer dans les compétences régionales relatives à l'environnement.

M. Vanlouwe fait par ailleurs remarquer que le Roi est habilité à fixer la date d'entrée en vigueur pour chaque article séparément. Ne serait-il pas préférable, également pour la sécurité juridique, que toutes les dispositions entrent en vigueur au même moment ?

Selon le représentant du ministre de l'Économie, l'entrée en vigueur article par article est une mesure de précaution permettant de faire immédiatement entrer en vigueur certaines améliorations au cas où l'entrée en vigueur du texte dans son ensemble poserait problème (compte tenu du fait que tous les États membres de l'UE signataires ont l'obligation de ratifier les textes en même temps). Quoiqu'il en soit, il n'est pas probable que cette option soit appliquée.

M. Vanlouwe souligne que l'État belge se voit offrir la possibilité d'ester en justice devant une juridiction étrangère au nom de particuliers lésés. La participation de l'État belge en tant que partie à un tel litige n'est pas réglée dans les Protocoles. Se limite-t-elle aux juridictions des Parties à la Convention ou est-il également possible de saisir des juridictions d'autres États ?

Le représentant du ministre de l'Économie explique que l'État belge, qui peut représenter les particuliers lésés, ne le fait qu'en sa qualité de représentant officiel des justiciables auprès d'une juridiction étrangère pour limiter les frais d'une telle action (normalement, seul le tribunal du lieu de l'accident est compétent). Cette disposition vaut uniquement pour les juridictions des États parties au Traité de Paris.

M. Vanlouwe estime que le marché de l'assurance offre peu de possibilités d'assurer un tel risque. Pour l'octroi de la garantie d'État, il convient notamment de recueillir l'avis de la Commission des assurances et de l'Autorité des services et marchés financiers (FSMA), ce qui offre certaines garanties. Cette garantie d'État a-t-elle été signalée à la Commission européenne comme une forme d'aide d'État ?

Le représentant du ministre de l'Économie répond que la garantie d'État offre une solution pour la couverture des risques là où le marché de l'assurance ne peut le faire.

La garantie de l'État n'a pas été notifiée à la Commission européenne parce que le projet de loi ouvre une porte, mais ne la met pas en application. En fait, les arrêtés royaux qui organiseraient une telle garantie d'État ne pourront être mis au point que si

niet de bedoeling van de federale overheid om zich in te laten met de gewestbevoegdheden inzake leefmilieu.

De heer Vanlouwe merkt verder op dat de Koning gemachtigd is om de inwerkingtreding te bepalen voor elk artikel afzonderlijk. Is het niet verkieselijker alle bepalingen op het hetzelfde ogenblik in werking te laten treden, ook omwille van de rechtszekerheid ?

Volgens de vertegenwoordiger van de minister van Economie is de inwerkingtreding artikel per artikel een voorzorgsmaatregel om toch enkele verbeteringen onmiddellijk in werking te laten treden voor het geval er problemen zouden zijn met de inwerkingtreding van het geheel (rekening houdende met de verplichting dat alle EU-leden die Partijen tegelijkertijd moeten ratificeren). In ieder geval is het niet waarschijnlijk dat deze optie toegepast zal worden.

De heer Vanlouwe stelt dat de Belgische Staat de mogelijkheid krijgt om namens particuliere benadeelden in rechte op te treden voor een buitenlandse rechtbank. De betrokkenheid van de Belgische Staat als partij in een dergelijk geschil wordt in de Protocollen niet uitgewerkt. Blijft deze dan beperkt tot rechtbanken van Partijen bij het Verdrag of kan er ook opgetreden worden voor rechtbanken van andere Staten ?

De vertegenwoordiger van de minister van Economie legt uit dat de Belgische Staat die de particuliere benadeelden kan vertegenwoordigen, dit enkel doet in zijn hoedanigheid van officiële vertegenwoordiger van de rechtsonderhorigen bij een buitenlandse rechtbank om de kosten van een dergelijk actie te matigen (normalerwijze is alleen de rechtbank van de plaats van het ongeval bevoegd). Deze beschikking is wel alleen geldig voor de rechtbanken van de Partijen bij het Verdrag van Parijs.

De heer Vanlouwe is van mening dat de verzekeringsmarkt weinig mogelijkheden biedt voor het verzekeren van dergelijk risico. Voor het verlenen van de staatswaarborg moet onder meer het advies van de Commissie voor de verzekeringen en van de Autoriteit voor financiële diensten en markten (FSMA) worden ingewonnen, waardoor enige garanties worden ingebouwd. Is deze staatswaarborg gemeld bij de Europese Commissie als een vorm van staatsteun ?

De vertegenwoordiger van de minister van Economie antwoordt dat de staatswaarborg een oplossing biedt voor de dekking van de risico's daar waar de verzekeringsmarkt dit niet kan.

De staatswaarborg werd niet bij de Europese Commissie gemeld, omdat het wetsontwerp wel een deur opent maar de mogelijkheid niet toepast. Eigenlijk kunnen de koninklijke besluiten die een dergelijke staatswaarborg voorzien slechts worden uitgewerkt

certaines postes des dommages s'avèrent inassurables (totalement ou partiellement); la formule de calcul de la prime (par la trésorerie) dépend aussi de ces éléments. Cette formule devra évidemment aboutir à une prime dissuasive, l'État n'ayant pas à se substituer au marché.

M. Mahoux souhaite connaître l'impact de l'octroi de la garantie d'État en matière nucléaire sur les finances publiques des États Parties aux Conventions.

Le représentant du ministre de l'Économie explique que l'octroi d'une garantie d'État a un certain impact sur les finances publiques des États Parties à la Convention de Paris. Dans certains États, il y aura un système de garantie d'État, comme en Belgique, tandis que dans d'autres, il sera fait appel à des réassureurs publics (qui bénéficient de la garantie des États). Ce dernier système ne pourrait pas être envisagé dans notre pays parce que le Ducroire ne dispose pas des moyens financiers requis pour l'offrir.

M. Hellings estime qu'au regard des bénéfices plantureux des grands opérateurs nucléaires et à la lumière de l'ampleur de la catastrophe de Fukushima, la couverture de 1,2 milliards d'euros paraît extrêmement modeste. En cas d'accident nucléaire, les coûts seront indiscutablement bien au-delà de ce montant.

Le représentant du ministre de l'Économie répond que les assureurs nucléaires doivent trouver les moyens financiers pour couvrir les risques nucléaires : sachant que la chance qu'on fasse appel à leurs fonds est infinitésimal mais en sachant aussi s'il y a un sinistre, ils devront faire face aux frais de traitement d'un nombre gigantesque de dossiers administratifs, frais qui ne sont évidemment pas compris dans les 1,2 milliards d'euros destinés à la seule indemnisation des victimes. C'est pourquoi le marché de l'assurance nucléaire n'a pas plus de capacité en Europe.

L'entrée en vigueur des deux Protocoles dépend de l'application simultanée par tous les États membres de l'Union européenne, parties à la Convention de Paris. Ils permettront d'obliger tous les pays voisins, qui ont des dispositions bien plus défavorables que la loi belge, à augmenter leur garantie. En France, un exploitant nucléaire à Chooz est responsable à concurrence de 91 millions d'euros, ce qui est treize fois moins qu'Electrabel. Il en va de même pour les Pays Bas et l'Angleterre. De plus, notre pays ne profite pas vraiment de la responsabilité illimitée allemande puisqu'elle est subordonnée à la réciprocité.

wanneer een aantal schadeposten (volledig of gedeeltelijk) onverzekerbaar blijken. De formule voor de berekening van de premie (door de schatkist) hangt ook van die gegevens af. Het resultaat van die formule moet uiteraard een ontradende premie zijn, want de Staat mag zich niet in de plaats van de markt stellen.

De heer Mahoux wil de impact kennen van de toekenning van de staatswaarborg in nucleaire aangelegenheden op de overheidsfinanciën van de Staten die Partij zijn bij de Verdragen.

De vertegenwoordiger van de minister van Economie legt uit dat de toekenning van een staatswaarborg een bepaalde impact heeft op de overheidsfinanciën van de Staten die Partij zijn bij het Verdrag van Parijs. In sommige Staten, zoals in België, komt er een systeem met een staatswaarborg, terwijl er in andere een beroep zal worden gedaan op publieke herverzekeraars (die een staatswaarborg genieten). Dat laatste systeem kan in ons land niet worden overwogen, omdat de Delcredere niet de nodige financiële middelen heeft om het aan te bieden.

De heer Hellings vindt een dekking van 1,2 miljard euro, met het oog op de rijkelijke winsten van de grote kernoperatoren en in het licht van de omvang van de catastrofe van Fukushima, uiterst bescheiden. Wanneer er zich een kernongeval voordoet, zullen de kosten onbetwistbaar ver boven dat bedrag liggen.

De vertegenwoordiger van de minister van Economie antwoordt dat de nucleaire verzekeraars de financiële middelen moeten vinden om nucleaire risico's te dekken: men weet dat de kans dat men een beroep doet op hun fondsen uiterst gering is, maar men weet ook dat wanneer er een ongeval is, ze het hoofd zullen moeten bieden aan de behandelingskosten van een gigantisch aantal administratieve dossiers, kosten die uiteraard niet zijn inbegrepen in de 1,2 miljard euro, die uitsluitend bestemd zijn voor de vergoeding van de slachtoffers. Om die reden heeft de nucleaire verzekeringsmarkt niet meer capaciteit in Europa.

De inwerkingtreding van beide Protocollen hangt af van de gelijktijdige toepassing van alle lidstaten van de Europese Unie, die Partij zijn van het Verdrag van Parijs. Door de Protocollen wordt het mogelijk de buurlanden die bepalingen hebben die heel wat ongunstiger zijn dan de Belgische wet, ertoe te verplichten hun waarborg te verhogen. In Frankrijk is een nucleair exploitant in Chooz aansprakelijk voor een bedrag van 91 miljoen euro, wat dertien keer minder is dan Electrabel. Hetzelfde geldt voor Nederland en Engeland. Bovendien heeft ons land niet echt voordeel bij de Duitse onbeperkte aansprakelijkheid, want die is afhankelijk van wederkerigheid.

IV. VOTES

Les articles 1er, 2 et 3, ainsi que l'ensemble du projet de loi sont adoptés par 9 voix et 1 abstention.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Dalila DOUIFI.

Le président,
Karl VANLOUWE.

*
* *

**Le texte adopté par la commission
est identique au texte
du projet de loi
(voir le doc. Sénat, n° 5-2759/1 — 2013/2014).**

IV. STEMMINGEN

De artikelen 1, 2 en 3, alsook het wetsontwerp in zijn geheel, worden aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Dalila DOUIFI.

De voorzitter,
Karl VANLOUWE.

*
* *

**De door de commissie aangenomen tekst
is dezelfde als de tekst
van het wetsontwerp
(zie stuk Senaat, nr. 5-2759/1 — 2013/2014).**